

การศึกษาสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ A study of the Competence in Creating innovation in learning management of Dance Teachers

ฐรดา ประเสริฐ*

Tarada Prasert

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุริยางค์บัณฑิต: ศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร 10110
Doctor of Education Program Students: Art Studies, Faculty of Fine and Applied Arts, Srinakharinwirot University,
Bangkok 10110 Thailand

*Corresponding author E-mail: tarada.prasert@gs.swu.ac.th

(Received: December 21 2021; Revised: April 19 2022; Accepted: April 25 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษาสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ และเพื่อเป็นแนวทางกำหนดสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ ซึ่งจากการศึกษาจากนโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นโยบายระดับอุดมศึกษาด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ และการทบทวนงานวิจัย พบว่า สมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง

คำสำคัญ : สมรรถนะครูนาฏศิลป์, การสร้างสรรค่นวัตกรรม

Abstract

The purposes of the study were to study the competency of teachers and educational personnel and to be a guideline on competence requirements for creating innovation in higher education learning management wich were important for dance teachers. According to Thailand's education reform policy, higher education policy on teachers and educational personnel, learning management theory and a research review, it was found that the competencies in creating innovation in higher education learning management wich were important for dance teachers were personal competency, learning management competency, information media and technology, learning and innovation competency, and knowledge and self-development competency.

Keywords : Competency of a dance teacher, creation innovation

บทนำ

การสร้างคุณภาพด้านการศึกษาก่อเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการการศึกษาทุกระดับ และคุณภาพการศึกษาของประเทศอันเป็นความหวังใ้ในระบบการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ทรงให้ข้อคิดในพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 12 ธันวาคม 2512 “งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ จึงต้องจัดการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น (สยามรัฐ, ออนไลน์) และพระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูอาวุโส ณ ศาลาศิลิลาลัย วันที่ 29 ตุลาคม 2522 “...ความเป็นครูนั้นประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่มีคุณค่าสูงหลายอย่าง อย่างหนึ่งได้แก่ปัญญา คือ ความรู้ที่ดี ประกอบด้วยหลักวิชาอันถูกต้องที่แน่นแฟ้น กระจ่างแจ้งในใจ รวมทั้งความฉลาดที่จะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนกิจที่จะทำ คำที่จะพูดทุกอย่างได้โดยถูกต้องด้วยเหตุผลอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความดี คือ ความสุจริต ความเมตตากรุณา เห็นใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นโดยเสมอหน้า อีกอย่างหนึ่งได้แก่ ความสามารถที่จะเผื่อแผ่และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนเอง ไปยังผู้อื่นได้รับประโยชน์ด้วย...” (ทวีศักดิ์ อุจน์จิตติกุล, 2561: ออนไลน์) ด้วยพระราชดำริและพระราชดำรัสดังกล่าวได้ระบุได้ชัดเจนเรื่องการพัฒนาประเทศ คือ ต้องพัฒนาคนและการพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าของประเทศ คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และปัญญา พร้อมกับการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนได้ด้วยความดีและความเมตตาต่อผู้เรียน

นโยบายและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วยนโยบายหลัก 12 ด้าน และนโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง โดยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษา คือ ประเด็นพัฒนาที่ 1 การเตรียมและพัฒนาคอนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ประเด็นพัฒนาที่ 3 การผลักดันขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ประเด็นพัฒนาที่ 4 ปฏิรูปกลไกการอุดมศึกษา แนวทางดำเนินการที่ 4.1 กำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย แนวทางที่ 4.3 ลงทุนในโครงข่ายอินเทอร์เน็ต เกตเวย์และเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ 5G ให้สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สนับสนุนนโยบายด้านสังคม อาทิ การบริการด้านการศึกษา (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562: ออนไลน์) ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับนโยบายภาครัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นผลสะท้อนให้ระดับกระทรวงและสภาวิชาชีพครูกำหนด

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทั้งหมด 7 เรื่อง จำแนกเป็น 29 ประเด็น สำหรับการสร้างศักยภาพครูและบุคลากรการศึกษาในการสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาโดยตรงให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเรื่องประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษา ได้แก่ เรื่องที่ 4 : การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ประเด็นคือ ประเด็นที่ 1 การผลิตครูและคัดกรองครูเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ประเด็นที่ 2 การพัฒนาวิชาชีพครู เรื่องที่ 5 : การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ประเด็นที่ 1 การปรับหลักสูตร พร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประเด็นที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ประเด็นที่ 3 การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ และประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา เรื่องที่ 6 : การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นที่ 2 พื้นที่นวัตกรรมศึกษา และเรื่องที่ 7 : การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ประกอบด้วยประเด็นที่ 3 การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (digital literacy) ความฉลาดรู้สารสนเทศ (information literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (media literacy) เพื่อการเรียนรู้ (learning how to learn) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้ กติกา มารยาท และจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต (แผนอุดมศึกษา, 2564 : 25-26) จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า คำกล่าวของบาร์เบอร์ (Barber, 2009) ที่ว่า “คุณภาพการศึกษาไม่สูงเกินไปกว่าคุณภาพของครู” (The quality of an education system cannot exceed the quality of its teachers) แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของการศึกษาย่อมขึ้นกับคุณภาพของครู นั่นคือ หากครูทำหน้าที่ของครูได้อย่างมีคุณภาพ ย่อมเชื่อมั่นได้ว่าการศึกษาของชาติจะมีคุณภาพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแปรผันตามคุณภาพการสอนของครู กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์เท่ากัน เมื่อเรียนกับครูที่มีผลการปฏิบัติงานสูงจะมีคะแนนสูง ส่วนนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำจะมีคะแนนต่ำ (จิตติมา วรณศรี, 2552: 1-5) การศึกษาผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาทั้งสามรอบ (พ.ศ. 2544-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมิน

คุณภาพการศึกษาจะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งควรได้รับการแก้ไขและการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงดำเนินการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ เป็นการประเมินสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานและการประเมินความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานตามตำแหน่ง เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 8) ถ้าพิจารณาจากสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น ครูส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาก็น่าจะดีขึ้น แต่ปัจจุบันยังพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยต่ำกว่าเกณฑ์ (อ้างถึงในอริสา นพคุณ และคณะ, 2561: 232-245) ผลการศึกษาสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากครูผู้สอนนาฏศิลป์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ 3 และ 4 เป็นส่วนมาก และครูผู้สอนนาฏศิลป์มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100 สรุปได้ว่าจากนโยบายและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าของประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีได้นั้น ต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพครูและบุคลากรการศึกษาให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยภาพรวมสมรรถนะหลักของครูผู้สอนที่มีความสอดคล้องกัน คือ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลและความมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นสมรรถนะตามที่กล่าวข้างต้น

หัวใจสำคัญของคุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพผู้ให้ความรู้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาและคุณภาพผู้รับความรู้ คือ ผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบที่มีคุณภาพ คือ องค์ความรู้หรือหลักสูตรและผลสะท้อนกลับด้วยการวัดประเมินผล องค์ประกอบทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ในยุคปัจจุบันและในโลกอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับและมีความสัมพันธ์ระหว่างสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และวิถีชีวิต จากนโยบายปฏิรูปประเทศผ่านกระทรวงศึกษาและ

กระทรวงวัฒนธรรม กำหนดให้หลักสูตรนาฏศิลป์เป็นการเรียนรู้เชิงศิลปวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนถึงความเป็นไทย คือ การมีวิถีชีวิตในสังคมอย่างมีวัฒนธรรมไทยเป็นการจัดการเรียนการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติที่มีความเฉพาะเจาะจงและเป็นเอกลักษณ์เชิงปฏิบัติและสร้างสรรค์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามกรอบแนวคิดที่ถูกต้องเหมาะสมกับหลักสูตรนาฏศิลป์ตามนโยบายระดับสถาบัน ระดับกระทรวงและระดับประเทศ รวมถึงการกำหนดให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการสร้างสรรค์นวัตกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนาฏศิลป์ศึกษา โดยเฉพาะรายวิชานาฏศิลป์เป็นรายวิชาเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อการสร้างสรรคการแสดงผล โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนมีแนวการสอนรูปแบบการปฏิบัติ การสาธิต และการบรรยายให้เห็นภาพการปฏิบัติให้กับผู้เรียนปฏิบัติตามครูผู้สอน รวมถึงการประเมินผลผู้เรียนโดยประเมินผลจากการปฏิบัติตามการสอนและการสาธิตของครูผู้สอนเป็นหลัก การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นหลักในทุกด้าน สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายทั้งวิธีการและรูปแบบรวมถึงการบูรณาการ และในสภาวะวิกฤตที่ทำให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ต้องปรับตัวอย่างเฉียบพลันและมีผลทำให้ไม่ทันต่อการใช้เทคโนโลยีบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนในความรับผิดชอบของครูผู้สอนในช่วงโมเรียนและนักเรียนชั้นเรียนนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนนาฏศิลป์เลือกที่จะมีแนวปฏิบัติการสอนแบบเดิม คือ การจัดการเรียนการสอนเน้นการสาธิตและปฏิบัติตามครูผู้สอนเป็นหลักในการใช้ระบบเทคโนโลยีออนไลน์เพื่อการสอนและการสาธิต และพบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากรายงานการประเมินผลของผู้ใช้บัณฑิตปี 2562-2563 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ได้ผลสรุปภาพรวม คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติที่เข้าถึงการแสดงนาฏศิลป์ลดน้อยลง ความหลากหลายของการจัดการเรียนการสอนมีน้อย ความเข้าใจและการเข้าถึงรายวิชานาฏศิลป์ของนักเรียน นักศึกษาลดน้อยลง อันเป็นปัญหาสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ใดก็ตาม

จากผลการรวบรวมข้อมูลการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรระดับประเทศสู่แนวทางการปฏิบัติระดับองค์กรการศึกษาอย่างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จะเห็นได้ว่าความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรได้กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติ

ในกลยุทธ์โดยเน้นให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณสมบัติและมีสมรรถนะและทักษะการสอนและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ เข้าถึงและมีทักษะทางวิชาชีพและนำไปสู่ความเป็นเลิศในวิชาชีพที่จะนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ นอกจากนี้พบว่าแผนพัฒนาแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565-2569 (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565) ได้ระบุถึงจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ครู อาจารย์ขาดทักษะในการสอนและการสื่อสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษ รวมถึงการขาดความชัดเจนแผนพัฒนาบุคลากรทั้งสายอาจารย์ผู้สอนและสายสนับสนุน ประกอบกับผลการสำรวจปัญหาของการพัฒนาบุคลากรครูผู้สอน นาฏศิลป์ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์พบว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน นาฏศิลป์ และพบว่า ครูผู้สอนนาฏศิลป์ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีความสนใจอย่างมากเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ตามลำดับข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน นาฏศิลป์ศึกษา ด้านสมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้าง ความชัดเจนด้านสมรรถนะของครูผู้สอนนาฏศิลป์ศึกษาที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามตามนโยบายและ แผนการพัฒนาการศึกษาด้านการพัฒนาและการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และจำเป็นต้อง การศึกษาถึงว่าสมรรถนะใดเป็นสมรรถนะสำคัญที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์มีสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษา ทั้งหมดนี้จึงเป็นสาระสำคัญของ บทความนี้ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญและให้ความสนใจศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากร ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดสมรรถนะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ในระดับ อุดมศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครูที่มีคุณภาพและศักยภาพ ในการจัดการเรียนการสอนจากนโยบายการปฏิรูปประเทศ

ด้านการศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2564 มาตรฐานสมรรถนะครู และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 9 มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของครูไว้ 10 ด้าน สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะของครู ไว้ 8 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. สมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง 2. สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถประเมินและปรับปรุงหลักสูตร 3. สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ 4. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล 5. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6. สมรรถนะด้านการวิจัย 7. สมรรถนะด้านจิตวิทยาและการจัดการชั้นเรียน 8. สมรรถนะ ด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร 9. สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ 10. สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 11. สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมชุมชน 12. สมรรถนะด้าน คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

สมรรถนะของครูเกิดจากการเรียนรู้ของครูทั้งด้านเนื้อหา ในภาคทฤษฎีและจากการฝึกฝนทักษะ ประสบการณ์ปฏิบัติ ตลอดจน การปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะผ่านการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งหากจัดกลุ่มสมรรถนะตามลักษณะการเรียนรู้ สามารถจัดได้ 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ 1. กลุ่มสมรรถนะที่เกิดจากการเรียนรู้เนื้อหา ภาคทฤษฎีเป็นหลัก ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะ ด้านความรู้วิชาเฉพาะ สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะด้านการวัดและ ประเมินผล สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และ สมรรถนะด้านจิตวิทยาและการจัดการชั้นเรียน 2. กลุ่มสมรรถนะ ที่เกิดจากการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นหลัก ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะด้านการใช้ ภาษาและการสื่อสาร สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สมรรถนะด้านการทำงาน เป็นทีม และสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ (อ้างถึงใน จิตินา วรณศรี, 2552: 1-5)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินการศึกษาทฤษฎี ต่าง ๆ ได้แก่ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของบลูม ได้จำแนกจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา จิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมเกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยมีเวลาและ คุณภาพของงานเป็นตัวบ่งชี้ระดับของทักษะ

ทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ได้เสนอหลักการภารกิจของการสอนของครูกำหนดไว้ 2 ประการ คือ 1) ควรจัดเรื่องหรือสิ่งที่จะสอนต่าง ๆ ที่ควรจะไปด้วยกันให้ได้ดำเนินไปด้วยกัน 2) ควรให้รางวัลการสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสม และไม่ควรให้ความสะดวกใด ๆ ถ้าไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสม และเสนอหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ 1) การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Self - Activity) 2) การทำให้เกิดความสนใจด้วยการจูงใจ (Interest Motivation) 3) การเตรียมสภาพที่เหมาะสมทางจิตภาพ (Preparation and Mental set) 4) คำนี้ถึงเรื่องเอกัตบุคคล (Individualization) 5) คำนี้ถึงเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะจำเป็นต้องพัฒนาทักษะเพิ่มเติมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 3R4C คือ 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน) การเขียน (Writing) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์) Communication (การสื่อสาร) Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (อมรรรัตน์ เตชะนอก, 2563)

การศึกษาเรื่อง นวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยหลักแห่งทฤษฎีการสร้างสรรคศิลป์ มีหลักคิด 2 ประการ คือ หลักมิติการสร้างสรรคและหลักวิถีลักษณะการสร้างสรรค หลักคิดทั้งสองมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกันระหว่างมุมมองที่มีทิศทางมุ่งไปให้เกิดขึ้นกับคุณลักษณะเฉพาะที่มีความหลากหลาย ซึ่งรวมถึงคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเช่น การรังสรรค ประดิษฐ์ ทัศนนิมิต การคิดทำร้ายรำ แต่งเพลง ประพันธ์เพลง ได้หลอมรวมความเป็นเหตุผลของปัจจัยตามทฤษฎี 1) หลักมิติการสร้างสรรคศิลป์เป็นมุมมองที่มีทิศทางมุ่งไปให้เกิดขึ้นด้วยการตรึงตรงความเป็นภูมิปัญญาของสมบัติศิลป์ในช่วงกาลปัจจุบันของผู้สร้างสรรคไปสู่ความเป็นมรดกภูมิปัญญา มุมมองการสร้างสรรคนี้เกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัย 5 ประการ 1.1) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ 1.2) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากบุพภูมิของมวลจินตนาการ 1.3) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากการต่อยอดบุพภูมิด้วยกระบวนการวิจัยแสวงผล 1.4) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มในมุมมองที่ดีก่อเกิดสมบัติศิลป์ของมนุษยชาติ 1.5) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นเป็นภูมิสมบัติศิลป์ที่แสดงถึงความพร้อมของมนุษย์แล้วสืบทอดไปเป็นมรดกภูมิปัญญาที่จับต้องไม่ได้ 2) วิถีลักษณะการสร้างสรรค คือ อากาของคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมสอดคล้องและส่งผลต่องานสร้างสรรคศิลป์ รากฐานหรือพื้นฐานงานสร้างสรรคเป็นส่วนสำคัญในการคิด เกิดจินตนาการสิ่งเหล่านี้เป็นนามธรรมดั่งยวดยานที่นำไปสู่ขั้นงานรูปธรรม สิ่งแรก

คือ วิถีชนที่ร่ายล้อมด้วยวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ความเชื่อ ความศรัทธาต่อศาสนา การแพร่กระจายของสังคมโลกที่สื่อสารถึงกัน กลายเป็นหนึ่งหน่วยสังคมขนาดใหญ่ การสื่อสารเชื่อมโยงตามวิถีโลกาภิวัตน์

แนวคิดการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาต้องพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ 1) เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยากจนเกินไป ใช้ง่าย ใช้สะดวก 2) เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป 3) เป็นนวัตกรรมสำเร็จรูป อำนวยความสะดวกในการใช้งาน 4) เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนบริบทเดิมมากนัก 5) เป็นนวัตกรรมที่ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก 7) เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน กิดานันท์ มลิทอง ได้เสนอแนะว่าการนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) นวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นต้องมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดเจนกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากนักเพียงใด 2) นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่ 3) มีกรณีวิจัยหรือการศึกษายืนยันแน่นอนแล้วว่า สามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาพสภาวะการณ์ที่คล้ายคลึงกัน 4) นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้อย่างจริงจัง

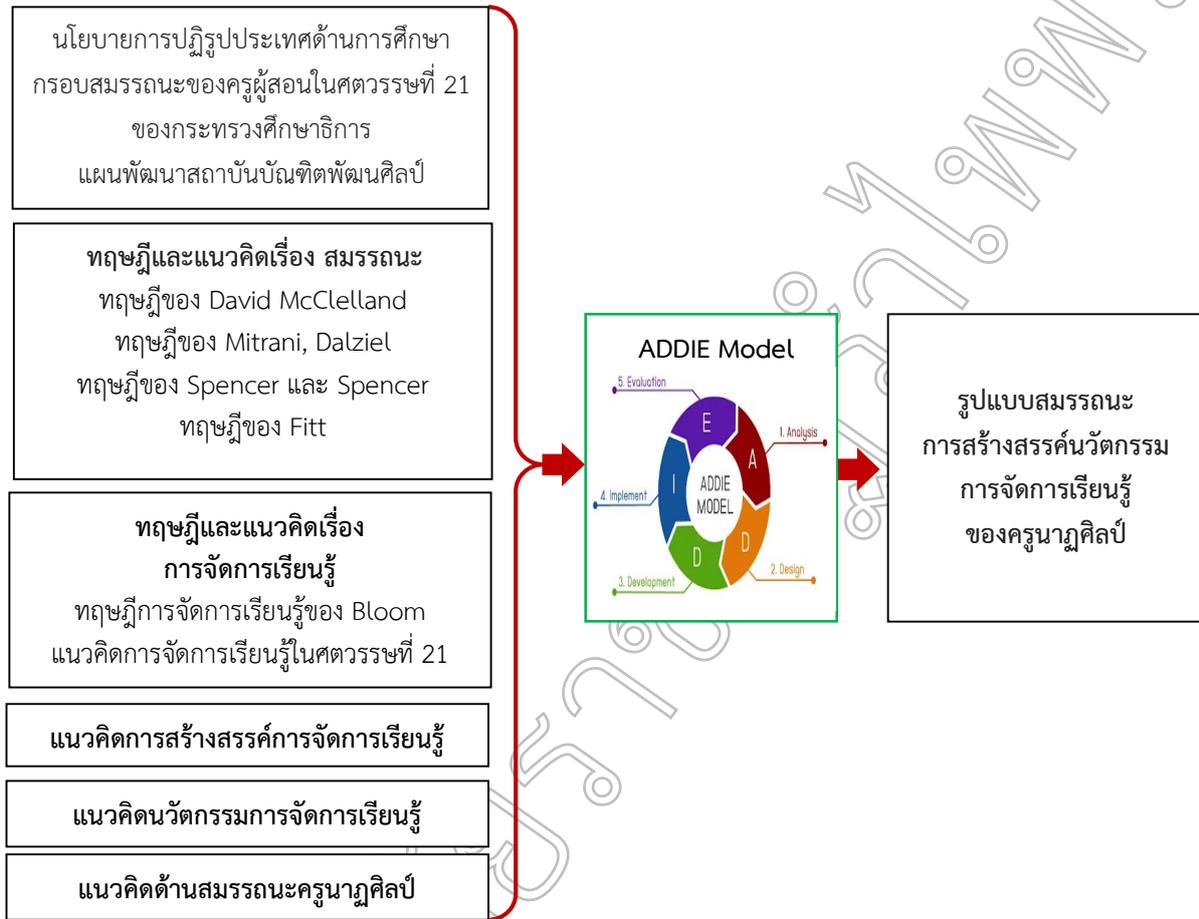
การศึกษาเรื่อง สมรรถนะครูนาฏศิลป์ จากการศึกษางานวิจัยของ ฎริ วงศ์วิเชียร, สุนทรา โตบัว และศุภชัย จันทร์สุวรรณ (2558) เรื่อง อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพรู สาขา นาฏศิลป์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 - 2569) ซึ่งระบุถึง 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณครู 6) มีความรอบรู้ในศาสตร์วิชาชีพ 7) มีทักษะทางปัญญา 8) มีคุณธรรม จริยธรรม 9) มีความรู้ เชิงวิชาการ และวิชาชีพ 10) ความเป็นประชาธิปไตย 11) มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 12) มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 13) มีการพัฒนาตนเอง 14) มีความสามารถด้านภาษา สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 15) ความเป็นไทย (ฎริ วงศ์วิเชียร, สุนทรา โตบัว และศุภชัย จันทร์สุวรรณ, 2558)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสรรค นวัตกรรมของครูนาฏศิลป์ ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงานของ David Mc Clelland ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยว่าทำไมบุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันจึงมีผลงานที่แตกต่างกัน และ Mitrani, Dalziel และ Fitt กล่าวถึงสมรรถนะว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพหรือผลการปฏิบัติงานในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Spencer และ Spencer (1993: 9) ที่ให้ความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มี

ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ Spencer และ Spencer (1993: 11) ได้ขยายความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล (Underlying characteristic) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลจากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion reference) และ/หรือการปฏิบัติงาน

ที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน (Superior performance) และ การศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบสมรรถนะโดยใช้แนวคิดของ ADDIE Model หลักการออกแบบการพัฒนารูปแบบสมรรถนะ การสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ (ศวิตา ทองสง, 2555: ออนไลน์) ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตามกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการศึกษารูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์

การเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูนาฏศิลป์ ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบสมรรถนะ การสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์

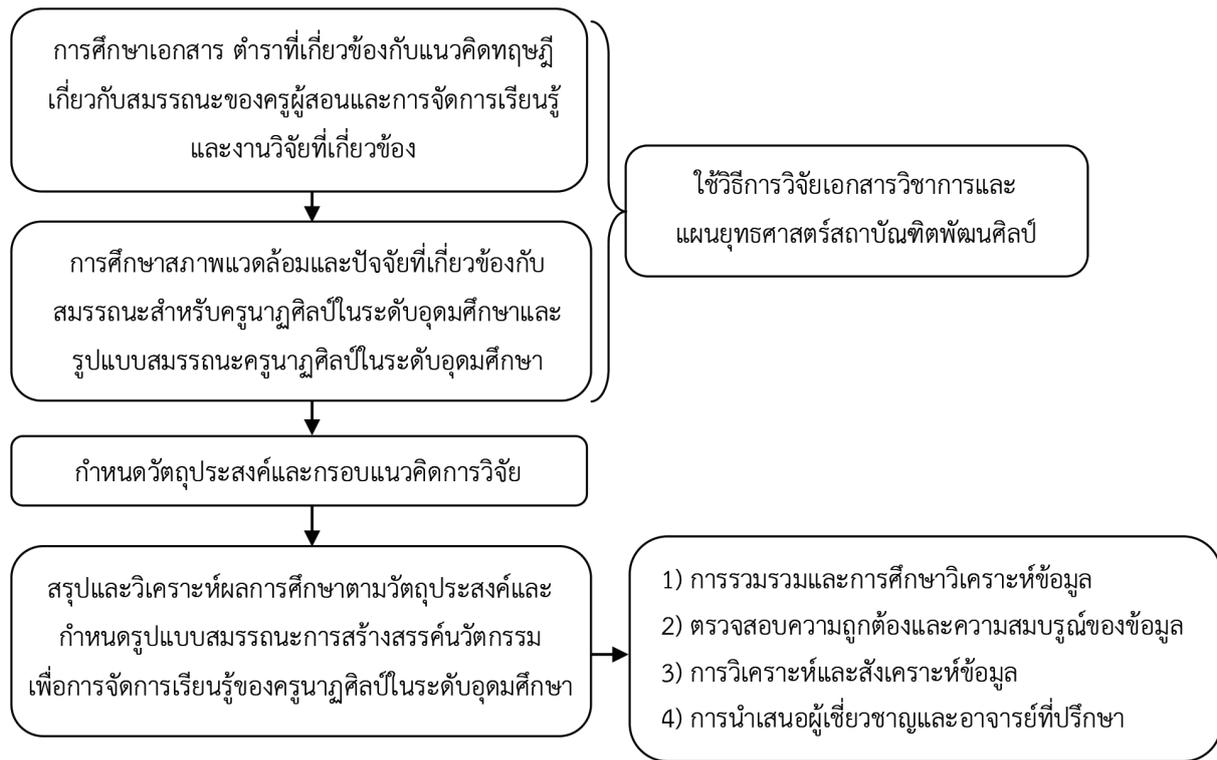
ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู การจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะครู รูปแบบสมรรถนะครูนาฏศิลป์ตามการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การพัฒนาสมรรถนะครูนาฏศิลป์ตามการกำหนดโดยหน่วยงานการศึกษาที่กำกับดูแล และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะสำหรับครูนาฏศิลป์ในระดับอุดมศึกษาและ

รูปแบบสมรรถนะครูนาฏศิลป์ในระดับอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้าง การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ จากแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และเอกสารรายงานผลการ ปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้านคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิด เพื่อการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและวิเคราะห์ผลการศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาและกำหนดรูปแบบสมรรถนะ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ ในระดับอุดมศึกษา

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์

จากการศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมบนเครือข่ายออนไลน์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนของสัมฤทธิ์ พรหมพิทักษ์ พบว่าความจำเป็นของครูผู้สอนต่อหลักสูตรการฝึกอบรมบนเครือข่ายออนไลน์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผลการศึกษาพบว่า 1) ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูต้องมีความสามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลจากเดิมที่เน้นการทดสอบ เพื่อตัดสินผลการเรียนไปสู่วิธีการประเมินผลตามแนวทางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 2) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีปัญหาและอุปสรรค คือ 1) ครูขาดสมรรถนะด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ 2) ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการประเมินผลแนวใหม่ 3) ครูยังยึดติดวิธีการประเมินผลแบบเดิม 4) ครูไม่นิยมใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 5) ขาดการใช้ผลการประเมินการเรียนรู้มาพัฒนาผู้เรียน 6) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเพราะยังไม่รู้บทบาทของตนเอง 7) ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจส่งเสริมและขาดการติดตามนิเทศการวัดและประเมินผล 8) ครูยังไม่ชัดเจนของระบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ขาดทิศทางและเป้าหมาย

จากการศึกษาวิจัยของ ธนภฤต อึ้งน้อย และอนุชา กอนพวง (2563) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 15 สมรรถนะ จำแนกเป็น 3 กลุ่มสมรรถนะ ดังนี้ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการพัฒนาตนเองและ สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะด้านความรู้ โดยที่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์การ ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล โดยมีกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความต้องการจำเป็น 2) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) แนวทางการดำเนิน

การพัฒนา และ 5) ประเมินผลการพัฒนาผลการประเมินรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียน เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

การศึกษากรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า สมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ค้นพบ คือ 1) รู้และ เข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน คือ ต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ ฉะนั้นสอน ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง เข้าใจกระแสนิยม ในโลกการศึกษา ตลอดจนนโยบาย และหลักสูตร ติดตามข้อมูลข่าวสาร ด้านการ พัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับ โลก 2) เป็นครูที่ดีขึ้นในทุก ๆ วัน คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน เป็นมนุษย์ที่ดีทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน รู้จักตนเองและผู้อื่น 3) ช่วยให้นักเรียนของฉันทันได้เรียนรู้ คือ การรู้จักนักเรียนของฉันทัน ใช้กลวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผลสูงสุด ประเมินผล พร้อมให้ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ของนักเรียนของฉันทัน 4) ให้ชุมชน มีส่วนร่วม คือ การส่งเสริม ความเคารพและความแตกต่าง ให้ชุมชน มีส่วนร่วมเพื่อช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมมือกับพ่อแม่หรือ ผู้ปกครอง

จากการศึกษางานวิจัยของอุทิศ บำรุงชีพ เรื่อง การพัฒนา สมรรถนะด้านไอซีทีของครูยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อก้าวสู่ชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า สภาพปัจจุบัน การใช้ไอซีทีติดต่อสื่อสารกับเพื่อนวิชาชีพครูอยู่เสมอในการ บูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ และใช้ไอซีทีในการแบ่งปัน ข้อมูลอย่างมีกัลยาณมิตรกับเพื่อนวิชาชีพครู การสืบค้นข้อมูลทาง ไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาตนและพัฒนางานและมีความต้องการ พัฒนาสมรรถนะในทุกด้าน 2) กรอบการพัฒนาสมรรถนะด้านไอซีที ของครูยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อก้าวสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วยการเรียนรู้และปฏิบัติ คือ 1) เข้าถึงสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาตนเองและร่วมมือกันในการพัฒนาวิชาชีพครู 2) ประเมินสารสนเทศและเลือกสรรสื่อ 3) เข้าใจและจัดการสารสนเทศ เพื่อสะสมความรู้ 4) ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตสื่อและนำเสนออย่าง สร้างสรรค์ 5) ใช้เครือข่ายสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสาร เพื่อการแบ่งปันอย่างมีกัลยาณมิตร และ 6) สื่อสารสารสนเทศและ สะท้อนคิดอย่างมีจรรยาบรรณ 3) ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แผนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ CARE Steps C - Collaborative climate A- Activity and Action Learning R - Routine work to Reflective Thinking E - Evaluation

จากการศึกษาของ Mohamed Ally เรื่อง โปรไฟล์ ความสามารถของครูดิจิทัลและออนไลน์ในอนาคตการศึกษา (Competency Profile of the Digital and Online Teacher in Future Education) ระบุความสามารถของครูที่ต้องปรับตัวเข้ากับ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลแห่งอนาคต นักการศึกษาต้องมอง

ไปสู่อนาคตเพื่อกำหนดสิ่งที่ควร เพื่อให้มีความเกี่ยวข้องและรับใช้ สังคมในอนาคต ระบบการศึกษาจะเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับ งานที่ไม่มีอยู่ในปัจจุบัน เพราะเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ และการปฏิวัติ อุตสาหกรรมครั้งที่สี่ ความต้องการสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เติบโตขึ้นอย่างมากทั่วโลก ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เริ่มใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อให้ความรู้แก่พลเมืองของตนเพื่อความสำเร็จ ในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่การศึกษาเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของ “การศึกษาสำหรับทุกคน เพื่อให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ทุกคน ในอนาคตจะต้องอบรมครูให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้การศึกษา เสมือนจริงแก่ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลและสำหรับผู้เรียนเร่ร่อน การเข้าถึงและความยืดหยุ่นของโอกาสในการเรียนรู้หมายความว่า ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้เรียนที่ไหนและเมื่อไหร่ยุคดิจิทัลจะ เรียกเรื่องให้มีครู “ดิจิทัล” ที่ต้องปรับตัวเข้ากับการศึกษาในอนาคต (Mohamed Ally)

จากการศึกษาแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2565-2569 พบว่า สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษา ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และมีการเชื่อมโยงกับกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีบทบาทและหน้าที่ ของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบัน อุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กลุ่มผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ และสาขาจำเพาะที่มุ่งสู่การผลิตและพัฒนาศักยภาพที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะทาง มีความสามารถทางวิชาชีพระดับสูง หรือบัณฑิตสาขา จำเพาะตามความต้องการของประเทศในแต่ละคณะ พัฒนาคำความรู้ และนวัตกรรม รวมทั้งถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติโดยต้อง เน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่ทักษะ และ ทักษะคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ หรือจรรยาบรรณ ศิลปะ และวัฒนธรรมมีความสามารถในการเรียนรู้และยกระดับสมรรถนะ ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีพันธกิจ (mission) ที่ 1 จัดการศึกษาระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูงด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์และทัศนศิลป์ ที่มีคุณภาพเป็นที่ ยอมรับระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งมีเป้าหมาย (Goals) ที่ 2 ผู้สอน มีทักษะในการสอน การจัดการเรียนรู้ การใช้ภาษาและเทคโนโลยี ในการจัดการศึกษาด้าน ศิลปวัฒนธรรม และเป้าหมายที่ 3 นักเรียน นักศึกษามีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินตัวชี้วัดตามเป้าประสงค์ พบว่า ร้อยละของครู อาจารย์ ผู้สอน ที่ได้รับการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาและเทคโนโลยี ในการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านการทดสอบตามเกณฑ์ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กำหนด และมีจุดแข็งของครู อาจารย์ ที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ให้กับนักเรียนนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีจุดอ่อนของ แผนพัฒนาบุคลากรยังไม่มีความชัดเจนทั้งสายอาจารย์และ สายสนับสนุน ครูอาจารย์ขาดทักษะในการสอน และสื่อสาร

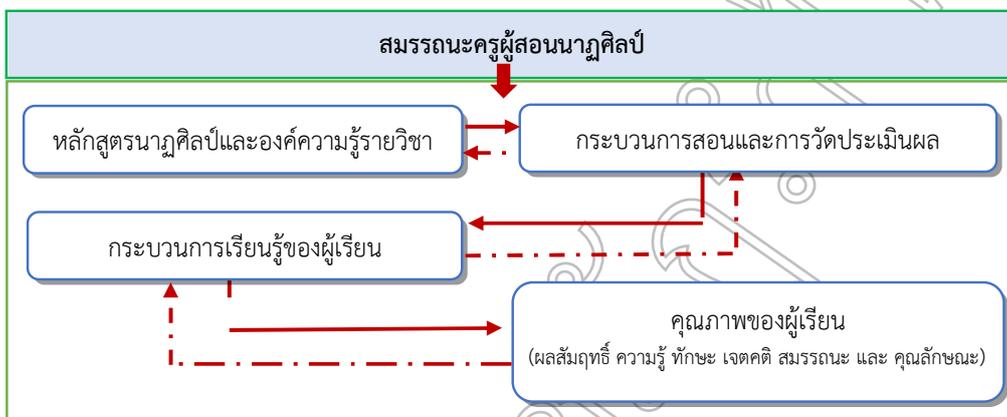

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษ (แผนพัฒนาสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565: 26)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการศึกษา
สมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัด
การเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวข้างต้นสามารถเป็นแนวทาง
กำหนดสมรรถนะการสร้างสรรคั้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ที่สำคัญ ได้แก่
การจัดการเรียนการรู้แบบที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางนาฏศิลป์ไทย
การออกแบบสร้างสรรคั้นวัตกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย การใช้
เทคโนโลยีเพื่อการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์
ไทย เป็นต้น ซึ่งสมรรถนะของครูผู้สอนนาฏศิลป์มีความสัมพันธ์กับ
องค์ความรู้ของรายวิชาในหลักสูตร กระบวนการสอนและการ
ประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณภาพของผู้เรียน
ดังอธิบายได้ดังภาพที่ 2

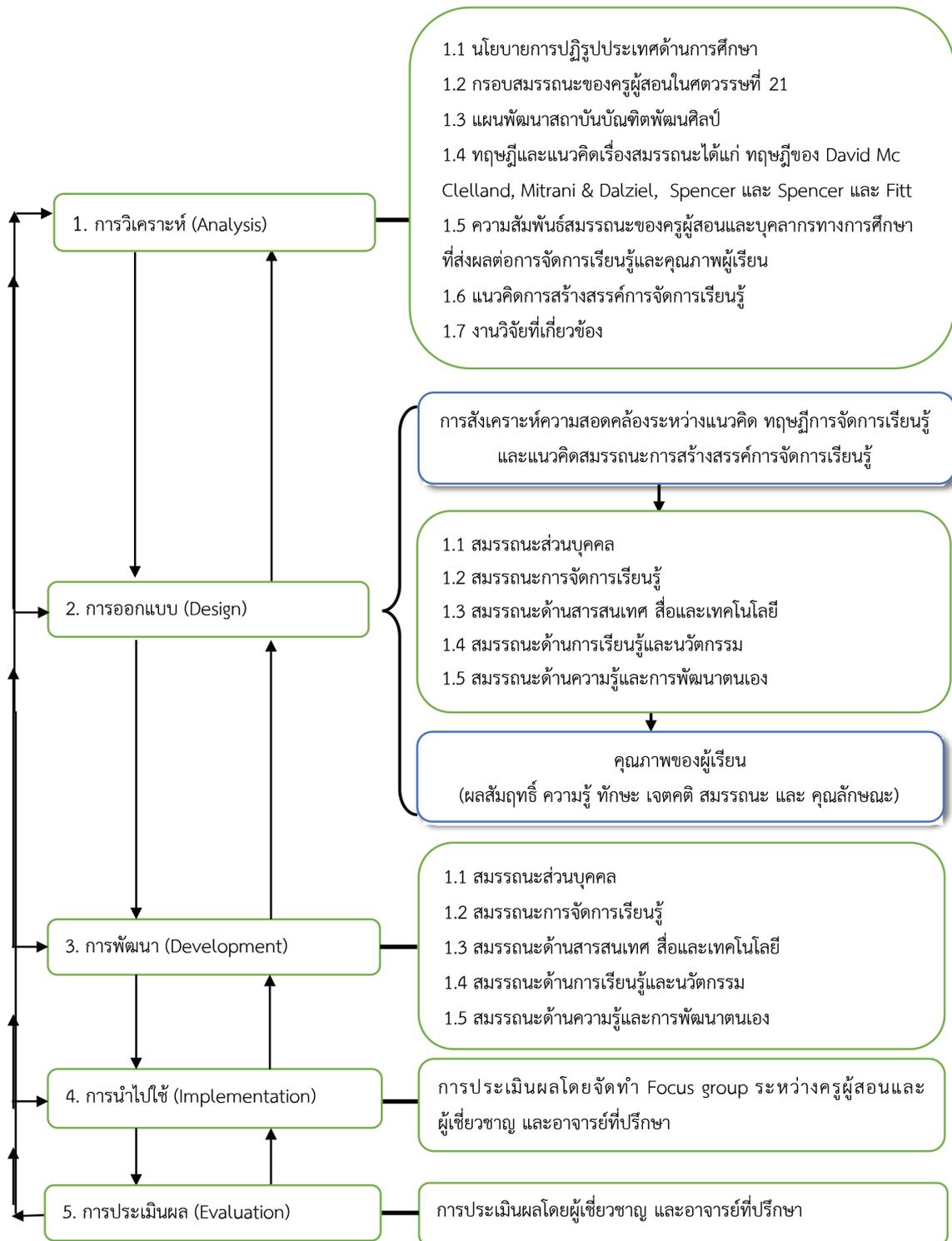
ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูนาฏศิลป์กับองค์ความรู้รายวิชาและหลักสูตรนาฏศิลป์

กระบวนการสอนและการประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณภาพของผู้เรียน

ที่มา: แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 5)

ADDIE Model เป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอน
ที่นำออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมนิยม
ใช้กัน ซึ่ง ADDIE Model มีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย
การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา

(Development) การนำไปใช้ (Implementation) และ
การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นแนวทางที่มี
ลักษณะที่ยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4 การออกแบบรูปแบบสมรรถนะครูนาฏศิลป์โดยประยุกต์ใช้ ADDIE Model

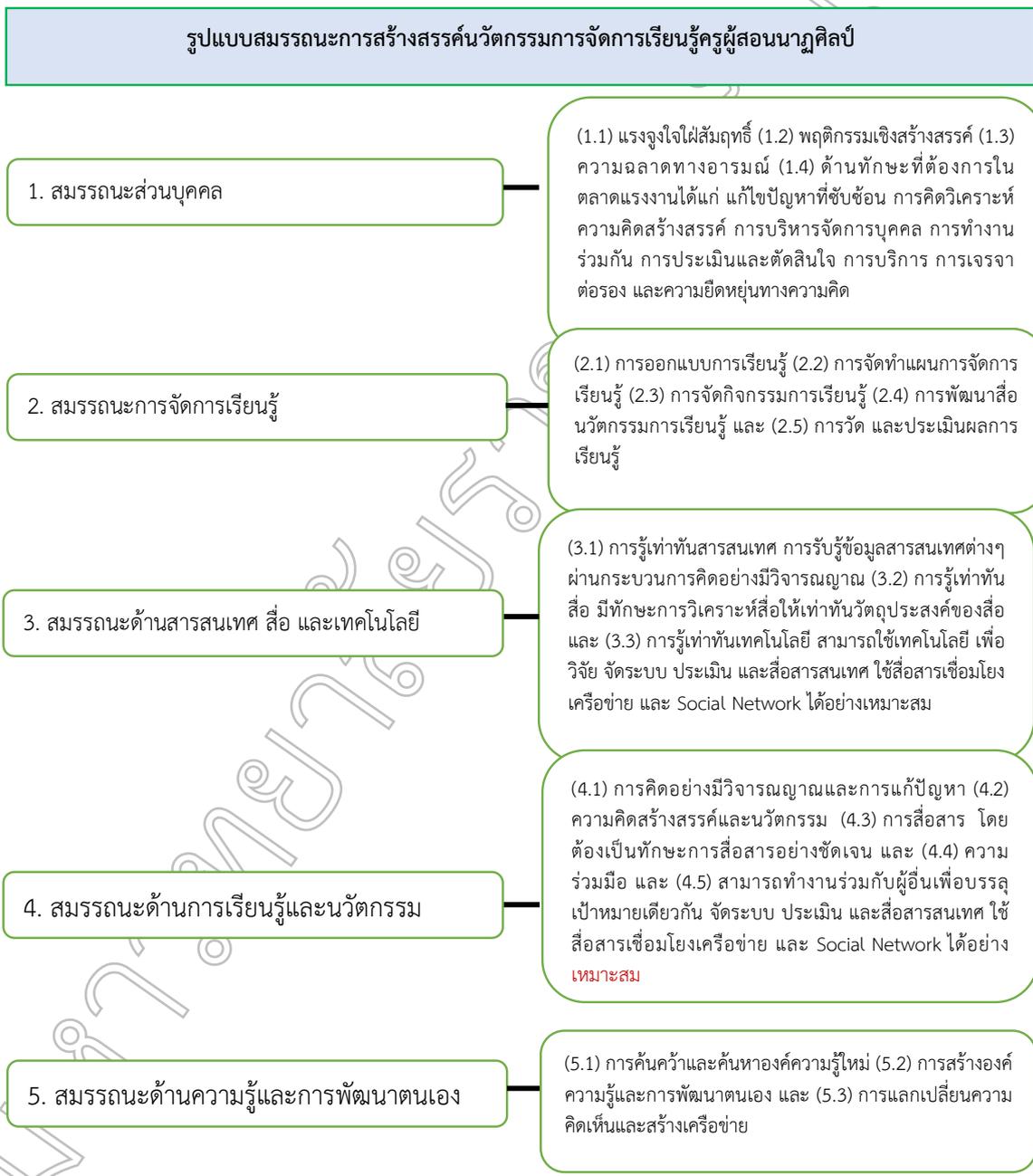
สมรรถนะครูนาฏศิลป์ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า สมรรถนะครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง เป็นต้น ซึ่งสมรรถนะดังกล่าว อาจจำแนกรายละเอียดในองค์ประกอบย่อย ๆ

คือ 1) สมรรถนะส่วนบุคคล มี 4 องค์ประกอบคือ (1.1) แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (1.2) พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ (1.3) ความฉลาดทางอารมณ์ (1.4) ด้านทักษะที่ต้องการในตลาดแรงงาน ได้แก่ แก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การคิดวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ การบริหารจัดการบุคคล การทำงานร่วมกัน การประเมินและตัดสินใจ การบริการ การเจรจาต่อรอง และความยืดหยุ่นทางความคิด เป็นต้น 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

(2.1) การออกแบบการเรียนรู้ (2.2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (2.3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2.4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ และ (2.5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) สมรรถนะ ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีมี 3 องค์ประกอบ (3.1) การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ผ่านกระบวนการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ (3.2) การรู้เท่าทันสื่อ มีทักษะการวิเคราะห์ สื่อให้เท่าทันวัตถุประสงค์ของสื่อ และ (3.3) การรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสนเทศ ใช้สื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย และ Social Network ได้อย่างเหมาะสม 4) สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (4.1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (4.2) ความคิด

สร้างสรรค์และนวัตกรรม (4.3) การสื่อสาร โดยต้องเป็นทักษะ การสื่อสารอย่างชัดเจน และ (4.4) ความร่วมมือ และ (4.5) สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน 5) สมรรถนะ ด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (5.1) การค้นคว้าและค้นหาค้นหาองค์ความรู้ใหม่ (5.2) การสร้าง องค์ความรู้และการพัฒนาตนเอง และ (5.3) การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย และแนวทางการมุ่งเน้นการศึกษา ด้านสมรรถนะดังข้างต้นถือได้ว่ามีผลต่อสมรรถนะการสร้างสร รัค นวัตกรรม การจัดการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์ อันเป็นผลต่อ คุณภาพการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับความเป็นครูผู้สอน

ภาพที่ 5 รูปแบบสมรรถนะการสร้างสรคั นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนนาฏศิลป์

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผนสำนักอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2565). **แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565-2569**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bpi.ac.th/management/strategic>. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565.
- จิตติมา วรณศรี. (2552). คุณภาพการศึกษากับสมรรถนะของครูที่พึงประสงค์. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา**. (มกราคม - มีนาคม): 1-5.
- ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์. (2562). ทฤษฎีการสร้างสรรคศิลป์. **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม): 235-248.
- ทวีศักดิ์ อุ่ณจิตติกุล. (2561). “คำสอนของพ่อ” รอให้ครูตระหนักรู้ในหน้าที่เพื่อสร้างคน. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://d.dailynews.co.th/article/622037/>. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2564.
- ชนก อึ้งน้อย. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. **ปริญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร**.
- ภุรี วงศ์เขียว, สุนันทรา โตบัว และศุภชัย จันทร์สุวรรณ. (2558). อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครูสาขานาฏศิลป์ไทยในทศวรรษหน้า. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2 ฉบับภาษาไทยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ (พฤษภาคม - สิงหาคม)): 613-627.
- ศิวิตา ทองสง. (2555). **หลักการออกแบบของ ADDIE model**. [Online]. เข้าถึงได้จาก https://drsumaibinbai.files.wordpress.com/2014/12/addie_design_sumai.pdf. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564.
- สยามรัฐออนไลน์. (2562). **เรียนรู้พระราชดำริเกี่ยวกับหน้าที่ของนักเรียน-ครู**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://siamrath.co.th/n/61300>. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2564.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2561). **แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://plan.bsru.ac.th/th/download/plan20yrs/>. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2564.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560). **ครูยุคใหม่...สร้างเด็กไทย 4.0. การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2560**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannok.com/82870>. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/>. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564.
- อมรรัตน์ เตชะนอ, รัชณี จรุงศิริวัฒน์ และพระฮอนด้า วาทโสโท. (2563). **การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. 7 (กันยายน): 1-14.
- อริสา นพคุณ. (2561). **การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. 12 (กันยายน-ธันวาคม): 232-240.
- Barber, Michael. (6 August 2009). **The Challenge of Achieving World Class Performance: Education in the 21 st Century**. Minneapolis : n.p
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). **Competence at Work: Model for Superior Performance**. New York: Wiley & Sons.